

Voorstel aan de gemeenteraad

Beleidskader cameratoezicht 2023-2026

Beleidsveld	Openbare orde en veiligheid
Organisatieonderdeel	Openbare orde en Veiligheid
Opsteller	Astrid Puik
Kenmerk	10701339
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het beleidskader cameratoezicht 2023 -2026 vast te stellen, met als belangrijkste wijziging ten opzichte van het beleidskader cameratoezicht 2019 -2022:
 - a. meer flexibel cameratoezicht door 10 (flexibele) camera's toe te voegen aan de huidige 81 camera's, waardoor het totaal aantal beschikbare gemeentelijke openbare orde camera's op maximaal 91 komt;
 - b. gedurende één jaar op kleine schaal te experimenteren met software die de privacy, efficiency en effectiviteit van het cameratoezicht ~~ten goede komt~~ ondersteunt en dit experiment te evalueren.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Wij stellen voor tien camera's aan het totaal aantal beschikbare openbare orde camera's toe te voegen, daarmee zijn er in totaal 91 beschikbaar. We werken toe naar een betere verdeling tussen vast en flexibel cameratoezicht, door het aantal flexibele camera's uit te breiden van zes naar 16 en vaste camera's als ze aan vervanging toe zijn, op plekken waar dat mogelijk is, te vervangen voor flexibele camera's. Het totaal aantal actieve openbare orde camera's, vast of flexibel, zal maximaal 91 zijn.

Daarnaast stellen we voor om met betrouwbare technologieën op kleine schaal te onderzoeken hoe software de privacy, efficiency, en effectiviteit van het cameratoezicht kunnen bevorderen. Zodat beter kan worden ingespeeld op de groeiende problematiek in de stad, met inachtneming van de privacy en rekening houdend met beperkte handhavingscapaciteit bij politie en THOR.

Context

Aanleiding

De maatschappij verhardt. Dat zien we ook in Utrecht waar de afgelopen jaren de [overlast en veiligheidsproblematiek](#) is toegenomen en complexer is geworden. [In de wijken is Eer is sprake](#) van meer orde verstoringen en drugs gerelateerde overlast en criminaliteit. ~~het aantal demonstraties in de stad is in korte tijd verdriedubbeld en ook de aard van de demonstraties is veranderd. Door toenemende polarisatie staan Voor- en tegenstanders staan~~ soms lijnrecht tegenover elkaar en steeds vaker gaat dit gepaard met signalen vanuit de politie die duiden op (mogelijke) ongeregelde heden. ~~Daarnaast worden er steeds meer grootschalige evenementen georganiseerd in onze stad waarbij cameratoezicht kan helpen de situatie onder controle te houden.~~ Met de doorontwikkeling van het cameratoezicht spelen we hier op in en creëren we meer ruimte en flexibiliteit om snel te kunnen reageren op signalen van mogelijke ongeregelde heden en om probleemgebieden in woonwijken waar tijdelijk cameratoezicht nodig is, voldoende af te dekken. Of de aanpassingen afdoende zijn om de groeiende problematiek het hoofd te kunnen bieden zal de komende periode moeten blijken.

Juridische context

- Artikel 151c van de Gemeentewet biedt gemeenten een wettelijke grondslag voor het plaatsen van camera's op openbare plaatsen in het belang van de handhaving van de openbare orde.
- In artikel 2.5 van de Algemene Plaatselijke Verordening verleent de raad de burgemeester de bevoegdheid tot plaatsing van camera's voor een bepaalde duur ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats en op openbare parkeerplaatsen/terreinen.
- In het Aanwijzingsbesluit Cameratoezicht van de burgemeester worden de gebieden met cameratoezicht aangewezen. Dit aanwijzingsbesluit wordt gepubliceerd en belanghebbenden kunnen hiertegen bezwaar indienen.
- Op grond van artikel 151c van de Gemeentewet mogen camerabeelden, in het belang van de handhaving van de openbare orde, worden vastgelegd. Omdat de gegevensverwerking plaatsvindt in het kader van de uitoefening van de politietaken is de Wet politiegegevens (Wpg) op die verwerking van toepassing. Beelden mogen maximaal 28 dagen worden bewaard, tenzij (het vermoeden bestaat dat) de gegevens noodzakelijk zijn bij de opsporing van een gepleegd strafbaar feit. Bewaring van beelden gedurende de duur van het strafrechtelijk onderzoek valt onder verantwoordelijkheid van de Politie en/of Justitie.
- Bij evenementen, zoals Koningsdag, of bij plotselinge ernstige verstoringen van de openbare orde, kan ook op grond van de Politiewet cameratoezicht worden ingezet. Daarbij gaat het om zeer kortstondig en/of mobiel cameragebruik. De bevoegdheid hiervoor [ligt bij de driehoek en](#) vloeit voort uit de in artikel 3 van de politiewet vastgelegde hoofdtaken van de politie; het handhaven van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven.

Gelet op de kaderstellende bevoegdheid is dit beleidskader ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Beoogd effect

Cameratoezicht kan bijdragen om overlast en openbare orde verstoringen te verminderen en om adequaat te kunnen optreden. Het primaire doel van deze camera's is het (ondersteunen van) de handhaving van de openbare orde, inclusief het voorkomen van ernstige overlast en strafbare feiten.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- Het [evaluatie rapport cameratoezicht](#) dat in maart 2022 is aangeboden
- [Motie 378 “betere verdeling tussen vaste en flexibele camera’s”](#)
- Het [coalitieakkoord Investeren in Utrecht 2022-2026](#)
- [Beleidskader cameratoezicht 2019 – 2022](#).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het beleidskader cameratoezicht 2023 -2026 vast te stellen met als belangrijkste wijziging ten opzichte van het beleidskader cameratoezicht 2019 -2022: a. meer flexibel cameratoezicht door 10 (flexibele) camera's toe te voegen aan de huidige 81 camera's, waardoor het totaal aantal beschikbare gemeentelijke openbare orde camera's op maximaal 91 komt; b. gedurende één jaar ruimte om op kleine schaal te experimenteren met software die de privacy, efficiency en effectiviteit van het cameratoezicht ondersteunt en dit experiment te evalueren.
Argumenten	
1.1	<u>Met meer flexibiliteit kan sneller worden geacteerd op (dreigende) openbare orde verstoringen in de stad</u> We creëren meer ruimte en flexibiliteit om snel in te kunnen spelen op signalen van mogelijke ongeregelde heden en om probleemgebieden in woonwijken waar tijdelijk cameratoezicht nodig is, af te dekken.
1.2	<u>Er is draagvlak voor het inzetten van cameratoezicht ter bevordering van de veiligheid</u> Meer dan 2000 Utrechters hebben hun kennis, ervaring en mening over cameratoezicht met ons gedeeld. Een meerderheid van hen is voor het inzetten van camera's voor handhaving van de openbare orde. Ze worden graag betrokken bij het proces van plaatsing en geïnformeerd over de resultaten. Privacy vinden zij belangrijk, maar geen zwaarwegende reden om gebieden, waar dat voor de veiligheid nodig is, niet van camera's te voorzien.
1.3	<u>Het op kleine schaal experimenteren met betrouwbare privacy bevorderende software om deze in de toekomst toe te kunnen passen, heeft brede steun van de Utrechtse bevolking</u> Uit peilingen onder ruim tweeduizend Utrechters blijkt dat bijna 80 procent van de deelnemers vindt dat de gemeente onder voorwaarden mag experimenteren met nieuwe technieken bij cameratoezicht. Het gebruik van moderne software biedt kansen voor het vergroten van de privacy, effectiviteit en efficiency. Software maakt het bijvoorbeeld mogelijk dat de operator een signaal krijgt als er een relevante gebeurtenis plaatsvindt. Op andere momenten zou het beeld 'op zwart' kunnen staan waardoor er minder 'over de schouder meegekeken' wordt. Er is ook software die beelden direct omzet in anonieme data die niet meer kan worden herleid tot individuen. Technologie kan politie en handhavers ook ondersteunen bij het bepalen waar ze hun schaarse tijd en aandacht het beste aan kunnen besteden. Dit soort technologie levert efficiency en neutraliteit op.
1.4	<u>De privacy wordt ook tijdens een experiment in acht genomen.</u> De AVG is leidend. Voorafgaand aan een experiment wordt een Data Protection Impact Assessment (gegevensbeschermingstoets) opgesteld, de chief privacy officer wordt gevraagd mee te kijken. Een experiment wordt uitgevoerd in een beperkt gebied

	waar al cameratoezicht is. Vooraf worden de buurt en de gemeenteraad over het doel van een experiment geïnformeerd en na beëindiging worden zij geïnformeerd over de resultaten en eventuele implementatiemogelijkheden.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>De kosten voor cameratoezicht worden hoger</u> Tien extra flexibele camera's kosten € 65.000 op jaarbasis. In het coalitieakkoord 2022-2026 is het toevoegen van tien flexibele camera's opgenomen (p. 16). Echter zonder het beschikbaar stellen van extra middelen. Besluitvorming over aanvullende dekking maakt onderdeel uit van de integrale afweging in de voorjaarsnota. Tot die tijd worden de camera's zullen met reguliere middelen worden gehuurd op basis van noodzakelijkheid. Indien geen of beperkte aanvullende dekking beschikbaar komt kan niet of slechts deels aan de afspraken uit het coalitieakkoord worden voldaan.
1.2	<u>Er kan een groot beroep op de camera's worden gedaan</u> De vraag om cameratoezicht was de afgelopen periode groter dan het aanbod. Inwoners, ondernemers en professionals hebben de afgelopen jaren meer dan daarvoor gevraagd om gemeentelijke camera's in te zetten bij het aanpakken van (dreigende) ongeregelde heden. Meer camera's en meer flexibiliteit kan de vraag om cameratoezicht verder doen toenemen. We zijn ons goed bewust dat cameratoezicht de privacy van inwoners kan schenden. Daarom blijven we terughoudend met het plaatsen van camera's en maken we een goede afweging tussen het doel van de camera en de privacy van het publiek. De inzetperiode is zo kort mogelijk en altijd in samenhang met andere maatregelen. Zonder deze afwegingen gebruiken we de camera niet.
1.3	<u>Het gebruiken van "nieuwe technologieën" kan ook privacyrisico's met zich meebrengen waar aandacht voor moet zijn bij de implementatie ervan.</u> "Privacy risico's die soms kleven aan nieuwe technologieën hebben er in Utrecht toe geleid dat nieuwe technieken nauwelijks worden toegepast. Over privacy risico's wordt niet lichtzinnig gedacht. De openbare orde camera's die in Utrecht worden ingezet zijn van betrouwbare makelij en juist vanwege de risico's willen we voor implementatie van nieuwe technieken eerst op kleine schaal experimenteren. Daarnaast is ook bij pilots op kleine schaal de AVG onverkort van toepassing. Voorafgaand aan elke pilot stellen we daarom een Data Protection Impact Assessment (DPIA) vast. Dit is een instrument om vooraf de privacy risico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen, om daarna maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen. Een DPIA wordt ook wel een gegevensbeschermings-effectbeoordeling (GEB) genoemd. Een goed uitgevoerde DPIA geeft inzicht in de risico's die de verwerking oplevert voor de betrokkenen en in de maatregelen die moeten worden genomen om de risico's af te dekken. (Ook als de gegevensverwerking zelf niet verandert is er elke drie jaar sprake van herijking van de DPIA). De gemeenteraad wordt voorafgaand over het doel en na beëindiging van de pilot geïnformeerd over de resultaten.

Financiën

Beheer en onderhoud

Het technisch beheer en onderhoud van de openbare orde camera's is ondergebracht bij DomstadIT. Hiervoor wordt jaarlijks € 520.000,- begroot. Onder dit bedrag valt het beheer van de OOV camera's en Cameratoezicht Openbaar Vervoer (CTOV-camera's). Camera's worden vervangen als ze daar aan toe zijn (ca 7 jaar).

Extra flexibele camera's & plaatsen, verplaatsen en weghalen

Tien extra flexibele camera's kosten € 65.000 op jaarbasis. In het coalitieakkoord 2022-2026 is het toevoegen van tien flexibele camera's opgenomen (p. 16). Echter zonder het beschikbaar stellen van extra middelen. ~~Besluitvorming over aanvullende dekking maakt onderdeel uit van de integrale afweging in de voorjaarsnota. Tot die tijd worden de De camera's worden met reguliere middelen gehuurd op basis van noodzakelijkheid. Indien geen of beperkte aanvullende dekking beschikbaar komt kan niet of slechts deels aan de afspraken uit het coalitieakkoord worden voldaan.~~

Meer flexibiliteit en extra flexibele camera's betekent ook vaker plaatsen, verplaatsen en weghalen van camera's. Middelen voor het plaatsen, verplaatsen en weghalen van camera's in 2023 zijn beschikbaar vanuit de reserve cameratoezicht.

Uitkijken

Aan de politie wordt jaarlijks ca. € 400.000,- betaald voor het opleiden van operators en het uitkijken van de camera's.

Vervolg

Na vaststelling van het beleidskader 2023 – 2026 start de uitvoering van het beleid. De burgemeester informeert halfjaarlijks de gemeenteraad over de inzet van camera's.

Participatie

Door middel van online peilingen en een stadsgesprek op 11 januari 2022 hebben ruim tweeduizend inwoners en ondernemers van de stad hun mening gegeven en input geleverd op het thema cameratoezicht. Voor een meerderheid van hen die hebben deelgenomen is het inzetten van camera's voor handhaving van de openbare orde niet bezwaarlijk. Ze worden graag betrokken bij het proces van plaatsing en geïnformeerd over de resultaten. Privacy is daarbij belangrijk, maar geen zwaarwegende reden om gebieden, waar dat voor de veiligheid nodig is, niet van camera's te voorzien. Ook het gebruik van sensoren is voor een meerderheid van de ondervraagden (80%) niet bezwaarlijk, als dit ten goede komt van de veiligheid en de privacy.

Communicatie

De gemeente maakt via diverse kanalen de inhoud van het beleidskader cameratoezicht 2023 – 2026 bekend.

Voordat camera's worden geplaatst is er meestal al veel aan de hand. De gebiedsmanager veiligheid en de wijkagent zijn dan al in contact met buurt. Zij zorgen ervoor dat de intentie voor cameratoezicht met de buurt wordt besproken. Omwonenden ontvangen een wijkbericht over de reden voor het cameratoezicht, de verwachting hoe lang de camera's zullen blijven en de mogelijkheden tot bezwaar worden vermeld. Voordat camera's worden geplaatst worden in het betreffende gebied borden geplaatst waarop is aangegeven dat er in het gebied cameratoezicht is. Op dat moment wordt ook het cameraregister op de website aangepast en het aanwijzingsbesluit gepubliceerd. Op advies van de Utrechters is in de werkwijze ook opgenomen dat de buurt bij beëindiging van het cameratoezicht wordt geïnformeerd over de resultaten.

De burgemeester informeert de gemeenteraad elk half jaar over de inzet en effecten van de camera's.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Beleidskader cameratoezicht 2023 – 2026

Bijlagen informatief

- Raadsbrief Beleidskader cameratoezicht 2023 - 2026
- Chronologisch overzicht